

Vleermuisinventarisatie

Manderveenseweg 70-72 Manderveen

Colofon

Vleermuisinventarisatie Manderveenseweg 70-72 Manderveen

Uitgevoerd door: Natuurbank Overijssel

Opdrachtgever: Ad Fontem
Contactpersoon: dhr. M. ter Horst
 Stationsstraat 37
 7622 LW Borne

Projectnummer en versie: 2893, versie 1.0		Status: definitief
Projectleider: Ing. P. Leemreise	Veldmedewerker(s): Ing. P. Leemreise	Rapportdatum: 31-7-2020
Ligging projectgebied: Manderveenseweg 70-72 Manderveen		

Correspondentieadres:
Aladnaweg 18
7122 RR Aalten

E: info@natuurbankoverijssel.nl
T: 0543-451142 / 0614-435700

Inhoudsopgave

1 Inleiding.....	3
1.1 Aanleiding.....	3
1.2 Doel	3
2 Het onderzoeksgebied	4
2.1 Situering	4
2.2 Beschrijving van het plangebied.....	4
3 Voorgenomen activiteiten.....	6
3.1 Algemeen	6
4 Het onderzoek.....	7
4.1 Methode.....	7
4.2 Resultaten	8
4.3 Wettelijke consequenties.....	9
5 Samenvatting en conclusies	9
6 Geldigheid	9

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Er zijn plannen voor uitbreiding van het Kulturhus in Manderveen en de bouw van een aantal woningen aan de Manderveenseweg te Manderveen. Om de bouw van de woningen mogelijk te maken dient voormalig café Peddemors gesloopt te worden en dient beplanting gerooit te worden. In verband met de voorgenomen sloop van de bebouwing, hebben medewerkers van Ecologisch adviesbureau Natuurbank Overijssel, de gebouwen onderzocht op verblijfplaatsen van vleermuizen.

Uit een visuele beoordeling van het gebouwen door een medewerker van Natuurbank Overijssel (d.d. 12 juli 2019) kwam naar voren dat de aanwezigheid van een verblijfplaats van vleermuizen in de te slopen bebouwing, op basis van een visuele inspectie, niet uitgesloten kon worden. Gelet op de aard van de aanwezige bebouwing moet rekening gehouden worden met de aanwezigheid van een zomer-, winter, kraam- en paarverblijfplaats van verschillende vleermuissoorten, in het bijzonder laatvlieger, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis.

In het kader van de zorgplicht (Art. 1.11 Wet natuurbescherming) moet voorafgaand aan een ingreep, welke mogelijk negatieve effecten kan hebben op beschermde diersoorten, een effectbeoordeling plaats vinden. Omdat met een visuele inspectie de functie en betekenis van de aanwezige bebouwing voor vleermuizen niet vastgesteld kan worden, is gericht onderzoek noodzakelijk.

Vleermuizen en hun verblijfplaatsen zijn strikt beschermd zijn, mogen ze alleen negatief beïnvloed worden indien een ontheffing van de Wet natuurbescherming is verkregen.

In voorliggend rapport worden de bevindingen van onderzoek naar de functie van de bebouwing voor vleermuizen gepresenteerd. De rapportage wordt afgesloten met het vaststellen van de wettelijke consequenties en eventuele vervolgstappen.

1.2 Doel

Om de functie van het gebouw voor vleermuizen vast te kunnen stellen is specifiek onderzoek uitgevoerd in de periode juni – oktober 2019. Het onderzoek is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2017¹.

Onderzoeksvraag

Het onderzoek is uitgevoerd om antwoord te geven op onderstaande onderzoeksvragen:

1. *Welke functie(s) hebben de gebouwen in het plangebied voor vleermuizen? Welke soorten en hoeveel dieren bezetten een verblijfplaats in het gebouw?*
2. *Waar bezetten vleermuizen een verblijfplaats in de bebouwing?*

Tevens is onderstaande onderzoeksvraag beantwoord:

3. *Bezet de steenmarter of egel een vaste rust- en/of voortplantingsplaats in het plangebied?*

¹ Dit protocol is ook in 2019 en 2020 geldig.

2 Het onderzoeksgebied

2.1 Situering

Het plangebied is gesitueerd rondom de Manderveenseweg 72 te Manderveen. Het ligt aan de zuidzijde van de woonkern Manderveen en maakt onderdeel uit van de lintbebouwing langs de Manderveenseweg. Op onderstaande afbeelding wordt de globale ligging van het plangebied weergegeven op de topografische kaart.

Globale ligging van het plangebied. De ligging van het plangebied wordt met de gele cirkel aangeduid (bron kaart: PDOK).

2.2 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied bestaat uit een erf met een voormalig cafébedrijf en een deel van een sportterrein met bebouwing waarin een kulturhus is gevestigd. Tevens bestaat het plangebied uit sportveld, tuin en grasland met een agrarisch gebruik. Het voormalig cafébedrijf is gevestigd in een oorspronkelijke boerderij, welke in de loop der tijd uitgebreid is met een aanbouw aan de zij- en achterzijde. Een deel van de aanbouw, parallel aan de Manderveenseweg heeft een met dakpannen gedekt schuin dak. De uitbreiding aan de achterzijde heeft een met bitumen dakleer gedekt plat dak. Het oorspronkelijke hoofgebouw beschikt niet over een spouw, de aanbouwen beschikken wel over een spouwmuur. De staat van onderhoud van het café en de aanbouwen is goed; de daken zijn waterdicht en de ramen zijn heel (wind- en waterdicht). Ten oosten van het café staat een kulturhus dat tevens benut wordt als kleedruimte en kantine voor de sportvereniging. Het huidige gebouw is ontstaan als gevolg van verschillende grote en kleine uitbreidingen. Het gebouw is gebouwd van bakstenen en is gedekt met bitumen dakleer. Een deel van het gebouw is bekleed met verticale planken. Ten noorden van het kulturhus ligt een sportveld met een soortenarme vegetatie van 'speelgras'. Ten zuiden van het café ligt een terras met speeltoestellen in een parkachtige omgeving met sierplanten, heesters, bomen en struiken. In de tuin staan o.a. enkele solitaire zomereiken, ruwe berken en esdoorn. Naast het kulturhus liggen borders met heesters. Het graslandperceel tussen het terras en de woningen aan de Manderveenseweg bestaat uit een soortenarme vegetatie van raaigras en wordt intensief beheerd (maaïen en afvoeren). Op onderstaande luchtfoto wordt de ligging van het plangebied weergegeven. Voor een verbeelding van het plangebied wordt verwezen naar de fotobijlage.

Detailopname en begrenzing van het plangebied. Het plangebied wordt met de gele lijn aangeduid. (bron luchtfoto: pdok).

Detailopnames van de bebouwing op het adres Manderveenseweg 70.

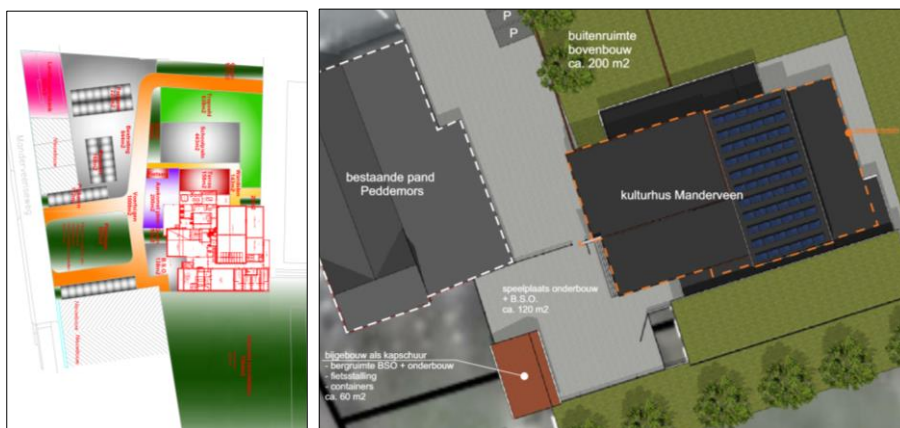

Detailopnames van de bebouwing op het adres Manderveenseweg 72.

3 Voorgenomen activiteiten

3.1 Algemeen

Het concrete voornemen bestaat om het bestaande kulturhus te verbouwen en vijf grondgebonden woningen en een kapschuur in het plangebied te bouwen op de plek van het café. Om de bouw van de woningen mogelijk te maken dient het horecagebouw gesloopt te worden en dient beplanting geroid te worden. Tevens wordt een deel van het terrein verhard en ingericht als speelplaats t.b.v. buitenschoolse opvang en wordt een deel van het plangebied ingericht als parkeerplaats en plantsoen. Op onderstaande afbeelding wordt het wenselijke eindbeeld weergegeven.

Verbeelding van het wenselijke eindbeeld (bron: Ad Fontem).

4 Het onderzoek

4.1 Methode

Vleermuizen

Voor het in kaart brengen van vleermuizen is zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type:Pettersson D240x) is de echolocatie die vleermuizen uitzenden voor ons hoorbaar gemaakt. Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden, is een opname gemaakt op een extern opname apparaat (type: Zoom H2n). Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld. Dit onderzoek is specifiek gericht op het in kaart brengen van verblijfplaatsen, soortsaanstelling en gebiedsgebruik. Tijdens het onderzoek is ook gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera (Pulsar Helion xq28). Een dergelijke camera is van grote meerwaarde bij het waarnemen met zwermende dieren, tijdens het in- en uitvliegen van de verblijfplaats, tijdens de baltsperiode en voor het waarnemen van vleermuizen met een extreem zachte sonar, zoals de gewone grootoorvleermuis.

Het onderzoek is opgezet om duidelijkheid te krijgen over de functie van de bebouwing in het plangebied als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen. Het onderzoek is afgestemd op het mogelijk voorkomen van alle gebouwbewonende soorten. Het gebouw lijkt geschikt als zomer-, kraam-, paar- en massa-winterverblijfplaats.

Het onderzoek is uitgevoerd door te posten met een batdetector nabij het te verbouwen gebouw. De onderzoeker heeft het onderzoeksgebied te voet bezocht waarbij specifiek gelet is op uit- en invliegende dieren en baltsende mannelijke gewone- en ruige dwergvleermuizen in het najaar. Alle bezoeken zijn uitgevoerd door één onderzoeker. Gelet op de omvang van het object is dat voldoende om een goed beeld te krijgen van mogelijk aanwezige vleermuizen.

Onderzoekers

Het onderzoek is uitgevoerd door Ing. P. Leemreide (hoofdonderzoeker) en E. Leemreide. P. Leemreide is een ervaren onderzoeker, welke sinds 2009 actief is met vleermuisonderzoek in Nederland en reeds 32 jaar actief betrokken bij vogelonderzoek. Jaarlijks onderzoekt hij 20-25 van dergelijke locaties op de aanwezigheid van een verblijfplaats van vleermuizen. Naast beroepsmatig onderzoek is hij ook vrijwillig actief bij vleermuisonderzoek (monitoring). Zo telt hij jaarlijks twee maal een route in de Achterhoek op vleermuizen in het kader van het Meetnet Ecologische Monitoring. Dit onderzoek wordt gecoördineerd door de Zoogdierverseniging, in samenwerking met het CBS. E. Leemreide heeft enkele jaren ervaring met vleermuisonderzoek en assisteert veelal op locaties waar meerdere waarnemers wenselijk zijn. Zij heeft de kennis en ervaring om zelfstandig onderzoek uit te voeren. Beide onderzoekers beschikken over batdetector.

Bezoeken

Vleermuizen

Voor het in beeld brengen van de betekenis van de bebouwing voor vleermuizen zijn vijf verschillende bezoeken aan het onderzoeksgebied gebracht. De bezoeken in juni en juli zijn uitgevoerd voor het in kaart brengen van kraam- en zomerverblijven, het bezoek in september en oktober is uitgevoerd voor het vaststellen van paarverblijven van de gewone dwergvleermuis. Er zijn geen specifieke bezoeken tijdens het middernachtzwermen (eind augustus, begin september) uitgevoerd om dat de bebouwing in het plangebied ongeschikt is als massa-winterverblijfplaats (te weinig massa of bouwvolume en geen gebufferde delen van het gebouw zoals loggia's). De toegepaste onderzoeksmethode is gebaseerd op het vleermuisprotocol 2017. In onderstaande tabel worden de verschillende bezoekdata weergegeven.

bezoekdatum	tijdstip	Zon op / zon onder	n-onderzoekers	Doel	Weersomstandigheden
16-9-2019	22:00-0:00	19:47	1	Paarverblijfplaats	Half bewolkt, 16°C, droog, windstil
11-10-2019	20:15-22:15	18:48	1	Paarverblijfplaats	Bewolkt, 16°C, droog, wind 1-2 Bft
23-5-2020	22:00-0:00	21:35	2	Zomerverblijfplaatsen & kraamkolonies	Bewolkt, 19°C, droog, wind 1-2 Bft
23-6-2020	22:00-0:00	22:00	2	Zomerverblijfplaatsen & kraamkolonies	Onbewolkt, 27°C, droog, windstil
24-6-2020	2:40-4:40	5:10	2	Zomerverblijfplaatsen & kraamkolonies	Onbewolkt, 10°C, droog, windstil

Bezoekschema vleermuisonderzoek in het plangebied.

Overige soorten

Tijdens het veldbezoek is behalve naar vleermuizen, ook gekeken naar andere beschermde soorten met een rust- of voortplantingsplaats in het gebouw, zoals de steenmarter en egel in de dichte vegetatie.

4.2 Resultaten

Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Er zijn géén aanwijzingen gevonden dat vleermuizen een verblijfplaats in de bebouwing in het plangebied bezet. We zijn aanwijzingen gevonden dat een solitaire mannetje gewone dwergvleermuis een zomer- en paarverblijfplaats bezet in een woning ten noorden van het plangebied (Fundatiestraat 12). Tijdens beide bezoeken in het najaar van 2019 werd een baltsend mannetje waargenomen die rond de woning vloog.

Verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis net buiten het plangebied.

Foerageergebied

Tijdens alle bezoeken zijn 1-3 foeragerende gewone dwergvleermuizen in en rond het plangebied waargenomen. Deze vleermuizen foerageerden rond de opgaande beplanting in het plangebied en de bomen en struiken rondom het plangebied. Deze vleermuizen bezetten vermoedelijk een verblijfplaats in de omgeving van het plangebied, want later op de avond en in de nacht, ontbraken ze in het plangebied. Vleermuizen foerageren vaak nabij de verblijfplaats in de eerste tijd na het uitvliegen of net voor het weer binnenvliegen van de verblijfplaats. Gedurende de nacht foerageren ze elders. Het plangebied vormt geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen.

Overige soorten

Er zijn tijdens het veldwerk geen aanwijzingen gevonden dat andere beschermde diersoorten, zoals de steenmarter of egel, een rust- of voortplantingsplaats bezetten in het plangebied.

4.3 Wettelijke consequenties

Vleermuizen bezetten geen vaste rust- of verblijfplaats in het plangebied. Het slopen/verbouwen van de aanwezige bebouwing leidt niet tot wettelijke consequenties. Door het verwijderen van beplanting (bomen en struiken) zal de betekenis van het plangebied als foerageergebied iets afnemen, maar dat leidt niet tot wettelijke consequenties.

Het onderzoek is volledig uitgevoerd en onder gunstige weersomstandigheden.

5 Samenvatting en conclusies

In najaar van 2019 en het voorjaar van 2020 is de functie van bebouwing aan de Manderveenseweg 70-72 onderzocht op de aanwezigheid van een verblijfplaats van vleermuizen. Het onderzoek is uitgevoerd volgens het daarvoor geldende protocol en is volledig en onder gunstige weersomstandigheden uitgevoerd.

Uit het onderzoek is gebleken dat vleermuizen geen vaste rust- of verblijfplaats bezetten in het plangebied. Het slopen/verbouwen van de bebouwing leidt niet tot wettelijke consequenties.

6 Geldigheid

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegde gezag (provincie Overijssel) hanteert de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: "Onderzoeksgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn."